

Dīkstāves pabalsts pašnodarbinātām personām Regulējums stāsies spēkā 2020.gada **3.aprīlī**

Covid-19 izplatība ir būtiski ietekmējusi visu Latvijas tautsaimniecību, un daudziem saimnieciskās darbības veicējiem ievērojami ir samazinājies apgrozījums un tie atrodas piespiedu dīkstāvē. Lai reaģētu uz Covid-19 radītajām sekām, valdība ir nodrošinājusi iespēju pašnodarbinātām personām, kā arī pašnodarbinātām personām, kas ir mikrouzņēmuma nodokļa maksātāji vai autoratlīdzību saņēmēji, pie noteiktiem apstākļiem saņemt dīkstāves pabalstu. Eversheds Sutherland Bitāns komanda aktīvi seko līdzi normatīvo aktu izmaiņām.

Piedāvājam detalizētu pārskatu par dīkstāves pabalsta pašnodarbinātiem regulējumu atbilstoši 2020.gada 31.marta Ministru kabineta noteikumiem Nr.179 "Noteikumi par dīkstāves pabalstu pašnodarbinātām personām, kuras skārusi Covid-19 izplatība".

(!) Uz pašnodarbinātām personām **nav attiecināmi** atbalsta mehānismi, kas noteikti ar Ministru kabineta 2020.gada 26.marta noteikumiem Nr.165 „Noteikumi par Covid-19 izraisītās krīzes skartiem darba

devējiem, kuri kvalificējas dīkstāves pabalstam un nokavēto nodokļu maksājumu samaksas sadalei termiņos vai atlikšanai uz laiku līdz trim gadiem”.

Kas ir dīkstāves pabalsts?

Dīkstāves pabalsts ir uzskatāma par valsts kompensāciju pašnodarbinātām personām Covid-19 krīzes izraisīto ekonomisko seku novēršanai.

COVID-19

Normatīvo aktu jaunumi
03.04.2020.

Cik liels būs dīkstāves pabalsts?

Dīkstāves pabalstu nosaka, ņemot vērā Valsts ieņēmumu dienesta (VID) rīcībā esošo informāciju, ko pašnodarbinātā persona pati iepriekš ir deklarējusi VID.

Pašnodarbinātām personām, kas ir **mikrouzņēmumu nodokļa maksātāji** dīkstāves pabalstu nosaka **50 %** apmērā no mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja mēneša vidējiem ieņēmumiem no saimnieciskās darbības par pēdējiem 2 noslēgtajiem ceturkšņiem, bet ne vairāk kā **700 eiro** par kalendāra mēnesi.

Savukārt, lai pie vienādiem mēneša ieņēmumiem **pašnodarbinātās personas, kas veic nodokļu maksu vispārējā režīmā**, saņemtu līdzvērtīgu dīkstāves pabalsta apmēru kā pašnodarbinātās personas, kas ir mikrouzņēmumu nodokļa maksātāji, dīkstāves pabalstu nosaka **75%** apmērā no valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (VSAOI) objekta apmēra pēdējos 2 noslēgtajos ceturkšņos, no kura atskaitītas aprēķinātās VSAOI par minēto periodu, bet ne vairāk kā **700 eiro** mēnesī.

Kas varēs pieteikties?

Pašnodarbinātās personas — fiziskas personas, kas darba ienākumus gūst patstāvīgi, bez darba līguma attiecībām ar darba devēju kā algotam darbiniekam, kuras nav amatā, kas dod tiesības uz atlīdzību un kuras:

- | saimniecisko darbību ir skārusi Covid-19 krīze;
- | ir reģistrētas Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā saimnieciskās darbības veicēji, un/vai
- | ir mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs,
- | kas dīkstāves periodā nav guvis ienākumus no saimnieciskās darbības (**pēc 2020.gada 14.marta**),
- | ir VSAOI vispārējā nodokļa maksāšanas kārtībā vai kā autoratlīdzības saņēmēji.

Kuri Covid-19 krīzes skartie pašnodarbinātie netiks atbalstīti?

Vēršam uzmanību, ka dīkstāves pabalstu nav plānots piešķirt Covid-19 krīzes skartām pašnodarbinātām personām, kuras atbilst vismaz 1 no zemāk minētajiem kritērijiem:

- | pašnodarbinātā persona nav iesniegusi VID visas nodokļu deklarācijas par pēdējo 12 mēnešu periodu pirms ārkārtējās situācijas;
- | pašnodarbinātās personas iesnieguma par dīkstāves pabalstu iesniegšanas brīdī nodokļu parāds ir lielāks par 1 000 eiro un:
 - nav piešķirti samaksas termiņa pagarinājumi, vai
 - nav noslēgta vienošanās par labprātīgu nodokļu samaksu, vai
 - nav noslēgts vienošanās līgums;
- | pašnodarbinātai personai lēmuma par dīkstāves pabalsta piešķiršanu pieņemšanas dienā ir aktuāls maksātnespējas process;
- | pašnodarbinātā persona 2019.gada pēdējo 2 ceturkšņu periodā VSAOI deklarējusi mazāk nekā vidēji 20 eiro apmērā mēnesī;
- | pašnodarbinātās personas ienākumi no nodarbinātības vispārējā nodokļu režīmā iepriekšējo 6 mēnešu periodā pirms ārkārtējās situācijas izsludināšanas vidēji mēnesī ir bijuši lielāki nekā 2020.gadā valstī noteiktā minimālā mēneša darba alga;

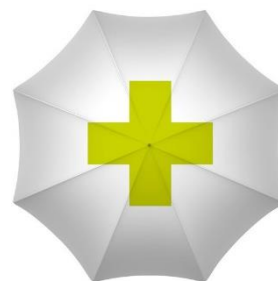
COVID-19

Normatīvo aktu jaunumi
03.04.2020.

- | pašnodarbinātā persona nav iesniegumā par dīkstāves pabalstu iesniegusi VID dīkstāves iestāšanās pamatojumu krīzes radīto apstākļu dēļ vai VID, izvērtējot pašnodarbinātās personas iesniegumu, konstatē, ka pašnodarbinātās personas dīkstāves iestāšanās nav saistīta ar Covid-19 izraisītās krīzes ietekmē radītajiem apstākļiem;
- | pašnodarbinātā persona saimniecisko darbību ir reģistrējusi pēc 2020.gada 1.marta;
- | pašnodarbinātā persona, kura vienlaikus ir nodarbināta valsts vai pašvaldības institūcijā vai kapitālsabiedrībā;
- | pašnodarbināta persona, kura vienlaikus ir nodarbināta pie cita darba devēja, kas neatrodas dīkstāvē;
- | pašnodarbināta persona, kura saņēmusi dīkstāves pabalstu pie Covid-19 izraisītās krīzes skarta darba devēja;
- | pašnodarbināta persona, kura **saņem vecuma vai izdienas pensiju**;
- | pašnodarbināta persona, kura saņem atbalstu Valsts kultūrkapitāla fonda radošo personu atbalsta, mūža stipendiju vai radošās jaunrades programmu ietvaros;
- | pašnodarbināta persona, kura ir darba devējs Darba likuma izpratnē¹;
- | pašnodarbinātā persona ir patentmaksas maksātājs;
- | pašnodarbinātai personai iepriekšējo 3 gadu laikā un iesnieguma par dīkstāves pabalstu izvērtēšanas brīdī nodokļu revīzijas (audita) vai datu atbilstības rezultātā ir noteiktas valsts budžetā papildus iemaksājamās summas vai samazināts nepamatoti palielinātā no valsts budžeta atmaksājamā nodokļa apmērs, tai skaitā nokavējuma naudas un soda naudas, kuru kopējā summa pārsniedz 3% no pašnodarbinātās personas attiecīgā gada Valsts ieņēmumu dienesta administrētajiem nodokļu ieņēmumiem (no pašnodarbinātās personas veiktajām iemaksām atņemot nodokļu administrācijas atmaksātās pārmaksas), bet izvērtēšanas brīdī – 3% no pašnodarbinātās personas iepriekšējā gada VID administrētajiem nodokļu ieņēmumiem (no pašnodarbinātās personas veiktajām iemaksām atņemot nodokļu administrācijas atmaksātās pārmaksas);
- | pašnodarbinātā persona iesnieguma par dīkstāves pabalstu izvērtēšanas brīdī ir sodīta par pārkāpumu, kas attiecas uz nodokļu saistībām, pārkāpumiem muitas jomā, vai par darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu, izņemot gadījumu, ja par atsevišķu pārkāpumu ir piemērots brīdinājums vai naudas sods, kas nepārsniedz 151 eiro, un gada laikā sodu kopsumma nepārsniedz 500 eiro.

(!) Vēršam uzmanību, ka dīkstāves pabalstu nevar saņemt par tām kalendāra dienām, par kurām pašnodarbinātai personai ticis piešķirts slimības pabalsts. Tāpat, ja pašnodarbinātai personai piešķirts dīkstāves pabalsts, tad šajā laikposmā:

- slimības pabalstu neapmaksā;
- neizmaksā pašvaldības pabalstu krīzes situācijā.

¹ Darba likuma 4.pants nosaka, ka **Darba devējs** ir:

- fiziska vai juridiska persona vai arī tiesībspējīga personālsabiedrība, kas uz darba līguma pamata nodarbina vismaz 1 darbinieku;
- darbaspēka nodrošināšanas pakalpojuma sniedzējs, kas ar darbinieku slēdz darba līgumu, lai uz noteiktu laiku norīkotu darbinieku veikt darbu darbaspēka nodrošināšanas pakalpojuma saņēmēja labā un vadībā.

COVID-19

Normatīvo aktu jaunumi
03.04.2020.

Par kādu periodu izmaksās?

Dīkstāves pabalstu piešķirs un izmaksās atbilstoši Covid-19 krīzes skartā pašnodarbinātās personas iesniegumā norādītajam dīkstāves periodam uz laiku no 2020.gada 14.marta līdz 2020.gada 14.maijam, bet ne ilgāk kā līdz Ministru kabineta lēmuma par ārkārtējo situāciju spēkā esamības termiņa beigām (dīkstāves periods).

Kad un kā varēs pieteikties?

Pieteikties dīkstāves pabalstam pašnodarbinātā persona varēs iesniedzot VID līdz 2020.gada 25.aprīlim iesniegumu par dīkstāves pabalstu par periodu no 2020.gada 14.marta līdz 2020.gada 31.martam. Par turpmākiem dīkstāves periodiem pašnodarbinātai personai būs jāiesniedz jauni iesniegumi līdz katra mēneša 25.datumam.

Covid-19 krīzes skartā pašnodarbinātā persona varēs pieteikties dīkstāves pabalstam, aizpildot iesnieguma formu "Iesniegums dīkstāves pabalstam" un to iesniedzot VID elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS). Iesniegumā par pašnodarbināto personu būs jānorāda tās:

- | vārds un uzvārds;
- | nodokļa maksātāja reģistrācijas kods;
- | pamatdarbības veidu (atbilstoši NACE 2 redakcijas klasifikācijai);
- | taksācijas periods, norādot gadu un mēnesi un apgrozījums periodā;
- | apgrozījums 2019.gada martā;
- | konts, kas atvērts kredītiestādē vai pie maksājumu pakalpojuma sniedzēja Latvijā;
- | dīkstāves periodu;
- | dīkstāves iestāšanās pamatojumu Covid-19 krīzes radīto apstākļu dēļ (*faktu izklāsts, piemēram, apgrozījuma samazinājums, neizpildītās saistības, apturētie līgumi, atceltie vai pārceltie pasākumi*);
- | apliecinājums, ka norādītajā periodā pašnodarbinātā persona:
 - nav guvusi ienākumus no saimnieciskās darbības;
 - nav darba nespējas periodā.

(!) Ja pašnodarbinātā persona pēc dīkstāves pabalsta piešķiršanas iesniedz VID precizētus datus par pašnodarbinātās personas ienākumiem laikposmā, kas tiek izmantots dīkstāves pabalsta aprēķināšanai, izmaksāto pabalsta apmēru nepārrēķina!

COVID-19

Normatīvo aktu jaunumi
03.04.2020.

Kad un kā tiks izmaksāts?

Pieprasīto dīkstāves pabalstu par 1 kalendāro mēnesi VID izmaksās 5 darbdienu laikā pēc iesnieguma par dīkstāves pabalstu saņemšanas, pārskaitot pabalstu uz iesniegumā norādīto pašnodarbinātās personas kontu. VID informēs EDS iesnieguma par dīkstāves pabalstu iesniedzēju par izmaksu.

(!) VID publicēs savā tīmekļa vietnē, Covid-19 krīzes skartos saimnieciskās darbības veicējus, kuri saņēmuši dīkstāves pabalstu. VID šo informāciju publicē, lai informētu sabiedrību par publisko līdzekļu izlietojumu.

Vai dīkstāves pabalsts tiks aplikts ar nodokļiem?

Dīkstāves pabalsts netiks aplikts ar iedzīvotāju ienākumu nodokli (IIN) un VSAOI. VID informēs Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru un sociālos dienestus par pašnodarbinātām personām, kurām piešķirts dīkstāves pabalsts.

Dīkstāves pabalsta atmaksa

Pašnodarbinātai personai ir pienākums visu piešķirto dīkstāves pabalstu labprātīgi atmaksāt, ja pašnodarbinātā persona:

- ! dīkstāves pabalstu pieprasījusi vai saņēmusi nepamatoti;
- ! dīkstāves pabalsta izmaksas laikā pārtrauc dīkstāvi un gūst ienākumus no saimnieciskās darbības.

Ja šajos gadījumos netiks veikta dīkstāves pabalsta labprātīga atmaksa, VID piedzīs piešķirto dīkstāves pabalstu, piemērojot likuma "Par nodokļiem un nodevām" noteikumus.

Lai uzzinātu vairāk, sazinieties ar:

Līva Lāce

Zvērināta advokāte

+371 67 280 102

liva.lace@eversheds-sutherland.lv